

PRIORITY ASPECTS OF IDEOLOGICAL-IDEOLOGICAL AND SOCIAL-CULTURAL REFORMS IN UZBEKISTAN LEADING TO THE EDUCATION OF A PERFECT GENERATION

Bekhruz T. Gafurov
independent researcher
Fergana State University
Fergana, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: educational opportunities, educational potential, mature generation, responsibility, authority, collaboration and cooperation, modern school.

Received: 28.06.24

Accepted: 30.06.24

Published: 02.07.24

Abstract: In this article, protecting the hearts and minds of our youth, educating them in the spirit of national and universal values, and training mature specialists in every field is more urgent than ever. Realizing this need, Uzbekistan implemented serious reforms in the field of education after gaining independence. The goal of these reforms is to educate young people who are spiritual, enlightened, who will give impetus to the development of the country, and who are able to preserve its values.

O'ZBEKISTONDA BARKAMOL AVLODNI TARBIYALASHGA DOIR OLIB BORILAYOTGAN G'OYAVIY-MAFKURAVIY VA IJTIMOIIY-MADANIY ISLOHOTLARNING USTUVOR JIHATLARI

Behruz T. G'afurov
mustaqil tadqiqotchi
Farg'ona davlat universiteti
Farg'ona, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: ta'lim imkoniyatlari, ta'lim salohiyati, barkamol avlod, ma'suliyat, vakolat, hamkorlik va hamkorlik, zamonaviy maktab.

Annotatsiya: Ushbu maqolada yoshlarimizning qalbi va ongini muhofaza qilish, ularni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, har bir soha bo'yicha yetuk mutaxassislarni tayyorlash har qachongidan ham dolzarb masaladir. Ana shu zaruratni anglagan holda O'zbekiston mustaqillikka erishganidan so'ng ta'lim sohasida jiddiy islohotlarni amalga oshirdi. Bu islohotlarning maqsadi ma'naviyatli, ma'rifatli, el-yurt taraqqiyotiga turtki

beradigan, uning qadriyatlarini asrab-avaylashga qodir yoshlarni tarbiyalashga qaratilgan.

ПРИОРИТЕТНЫЕ АСПЕКТЫ ИДЕОЛОГИЧЕСКИ-ИДЕОЛОГИЧЕСКИХ И СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ РЕФОРМ, ПРОВОДИМЫХ В УЗБЕКИСТАНЕ В ЦЕЛЯХ ВОСПИТАНИЯ ЗРЕЛОГО ПОКОЛЕНИЯ

Бехруз Т. Гафуров

независимый исследователь

Ферганский государственный университет

Фергана, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: образовательные возможности, образовательный потенциал, зрелое поколение, ответственность, авторитет, сотрудничество и сотрудничество, современная школа.

Аннотация: В этой статье защита сердец и умов нашей молодежи, ее воспитание в духе национальных и общечеловеческих ценностей, подготовка зрелых специалистов во всех областях становятся более актуальными, чем когда-либо. Понимая эту необходимость, Узбекистан после обретения независимости осуществил серьезные реформы в сфере образования. Цель этих реформ – воспитать духовную, просвещенную молодежь, которая даст импульс развитию страны и способна сохранить ее ценности.

KIRISH

O'zbekistonda yetuk avlod tarbiyasiga qaratilgan islohotlar mafkuraviy-ijtimoiy-madaniygacha turli jabhalarni qamrab olgan. Islohotlarning asosiy yo'nalishlaridan biri ta'lim tizimini modernizatsiya qilishdir. Bunga o'quv dasturlarini yangilash, o'quv jarayoniga yangi texnologiyalarni joriy yetish, shuningdek, o'qituvchilarning malakasini oshirish kiradi. Maqsad yoshlarni nafaqat akademik qiyinchiliklarga, balki zamonaviy dunyoning real sharoitlariga ham tayyorlashdir. Barkamol shaxs tarbiyasida milliy qadriyatlar, urf-odatlar, an'ana va marosimlar, ezgulik, tinchlik istagi, oila tuyg'usi, ota-onani e'zozlash milliy iftixor, avlod-ajdodlari bilan faxrlanish, ochiq ko'ngillilik, diyonat kabi qadriyatlarning yoshlar ongi va qalbiga singdirilishida tayanch vositasi bo'lib xizmat qiladi. Ana shunda etuk ma'naviyat sohibi bo'lgan yoshlar kelajakni oldindan ko'rishga, og'ir va murakkab sharoitlarda ham yuksak maqsadlar sari intilib yashashga qodir bo'ladilar.[1]

O'zbekiston milliy qadriyatlari, tarixi va madaniy merosini targ'ib qilish. Yoshlarda milliy o'zlikni anglashni mustahkamlash mafkuraviy ishning muhim yo'nalishidir. Bu, shuningdek, yekstremistik mafkuralarga qarshi kurash va yoshlar o'rtasida barqaror sivilizatsiya qadriyatlarini shakllantirishni o'z ichiga oladi. Yoshlarni, jumladan, sport, madaniyat va ijtimoiy faoliyatni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqish va amalga oshirish. Ushbu dasturlar

ijtimoiy inklyuziya, yetakchilikni rivojlantirish va yoshlarni jamiyat hayotida faollashtirishga qaratilgan. Mamlakatimizda “Ta’lim to’g’risida”gi qonun, “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” kabi ta’limga oid qonun xujjatlari qabul qilindi. Ushbu qonun xujjatlari mamlakatimizda sobiq ittifoqdan qolgan ta’lim tizimini islox etishga asos bo’ldi.

Sog’liqni saqlash xizmatlaridan foydalanishni yaxshilash, ayniqsa, yetuk shaxsni rivojlantirish uchun zarur bo’lgan ruhiy salomatlik sohasida. Profilaktika va ta’lim dasturlari yoshlarga sog’lom turmush tarzini olib borishga yordam beradi. Qolaversa, turmush tarzining o’zi inson yashashi uchun zarur bo’lgan turmush sharoitlarini o’zlashtirishi demak. O’zlashtirish usuliga qarab uni sog’lom turmush tarzi va nosog’lom turmush tarzi deb ajratish mumkin, hamda sog’lom turmush tarzini shakllantirishning rivojlanishi, boshqa fanlar bilan aloqasi, uning maqsad va vazifalarini uzlashtirishi zarur.

Tanqidiy fikrlashni shakllantirishga hissa qo’shadigan yerkini va mas’uliyatli ommaviy axborot vositalarini rivojlantirish uchun sharoit yaratish. Shuningdek, yoshlarga salbiy ta’sir ko’rsatishning oldini olish uchun axborot tarqatilishini nazorat qilish muhim ahamiyatga ega. Bu islohotlar bir-biri bilan chambarchas bog’liq bo’lib, O’zbekistonning yosh avlodi barkamol va har tomonlama kamol topadigan, mamlakat taraqqiyoti va barqaror rivojlanishining lokomotiviga aylanishi uchun sharoit yaratishga qaratilgan.

Barkamol avlodni tarbiyalash zamonaviy dunyoda muvaffaqiyatli faoliyat yurita oladigan, nafaqat bilim va ko’nikmalarga, balki rivojlangan hissiy, ijtimoiy va ma’naviy sohaga ham ega bo’lgan shaxsni shakllantirishga qaratilgan jarayondir. Bu jarayonning bir necha asosiy jihatlari:

Yaxlit ta’lim: Bolalar va yoshlarga nafaqat o’quv fanlarini, balki ijodkorlik, tanqidiy fikrlash, hamkorlik va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishni o’z ichiga olgan sifatli ta’lim berish muhimdir.

Hissiy farovonlik: bolalar o’zlarining his-tuyg’ularini boshqarishlari, ularni farqlay olishlari va stressli vaziyatlarga moslashishlari kerak. Ularga o’z-o’zini boshqarish va yempathiya ko’nikmalarini o’rgatish muhimdir. Ijtimoiy ko’nikmalar va qadriyatlar: Akademiklardan tashqari, bolalar boshqalarga hurmat, adolat, bag’rikenglik va o’z harakatlari uchun mas’uliyatni o’rganishlari kerak. Bu ularga konstruktiv jamiyat ishtirokchisi bo’lishga yordam beradi.

Jismoniy salomatlik va faol hayot tarzi: Bolalikdan jismoniy faollikni saqlash sog’lom turmush tarzini shakllantirish va ko’plab kasalliklarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.[2]

Ma’naviy rivojlanish: Bu axloqiy qadriyatlarni rivojlantirish, ichki uyg’unlik, hayotning mazmuni va maqsadlarini anglashni o’z ichiga oladi.

Texnologik savodxonlik: Zamonaviy dunyoda bolalarga texnologiyadan oqilona foydalanish, Internetda xavfsiz xatti-harakatlar va raqamli ma’lumotlarga ongli munosabatda

bo'lishni o'rgatish kerak. Ijodkorlik va innovatsiyalarni rivojlantirish: Ijodiy fikrlash va innovatsiya qilish qobiliyatini qo'llab-quvvatlash bolalar va yoshlarga tez o'zgaruvchan dunyoga muvaffaqiyatli moslashishga yordam beradi.

O'z taqdirini o'zi belgilash va potensialni rivojlantirish: Har bir bola va yoshga o'z salohiyatini rivojlantirish va o'z kelajagini qurish uchun ularning kuchli tomonlari, qiziqishlari va maqsadlarini tushunishga yordam berish muhimdir.

ASOSIY QISM

Barkamol avlodni tarbiyalash uchun butun jamiyat – oila, maktab, davlat va boshqa muassasalardan say-harakatlar talab yetiladi. U shaxsning har tomonlama rivojlanishi uchun sharoit yaratishga, bolalar va yoshlarga zamonaviy dunyoda muvaffaqiyatli moslashish va o'zini o'zi anglash uchun zarur bilim, ko'nikma va qadriyatlarni berishga qaratilgan bo'lishi kerak. Yoshlarimizni zamona talablariga to'liq javob beradigan, har tomonlama barkamol shaxslar etib voyaga yetkazish maqsadida bolalar va yoshlarning huquq hamda qonuniy manfaatlarini himoya qilishga, ular barkamol bo'lib voyaga yetishining huquqiy asoslarini mustahkamlashga qaratilgan qonun hujjatlarini takomillashtirish va zamon talablariga moslashtirish ishlari amalga oshirildi.

Yoshlarda axborotni tanqidiy tahlil qilish, haqiqat va yolg'onni farqlash, bilim va qadriyatlarga asoslangan ongli qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish kerak. Darhaqiqat, bugun global axborot makoniga real ko'z bilan qarasak, jamoatchilikni xavotir va tashvishga solib kelayotgan muammolardan biri, shubhasiz, axborot makonida nosog'lom manfaatlar, ziddiyat va qarama-qarshiliklar ta'siridagi agressiv, milliy axborot makonimizga ma'naviy qadriyatlarimizga va barkamol avlodni tarbiyalashdek ezgu g'oyamizga mutlaqo zid bo'lgan mafkuradagi axborotlar oqimining kirib kelayotganidir.

Mamlakatimiz mustaqillik tufayli o'z oldiga ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot bunyod etish, dunyoning rivojlangan mamlakatlari qatoridan o'rin olish, demokratik jamiyat qurishdek ezgu maqsadlarni qo'ygan bir sharoitda bu maqsadlarga erishishning yagona yo'li, jamiyatni demokratlashtirish va modernizatsiyalish, demokratiyani chuqurlashtirish, demokratik qadriyatlarni xalqimiz, yosh avlodning ongida shakllantirishdan iborat. Bugungi kunga kelib faqat demokratiya bilangina tinch-osoyshta rivojlanish, taraqqiy etishni maksimal darajada kafolatlash mumkinligi tobora aniq bo'lib bormoqda. Buyuk nemis faylasufi Hegel erkinlik haqidagi ilk tassavvurlar dastlab Sharqda shakllangan va zolimlik ko'rinishida namoyon bo'lganini ta'kidlagan bo'lsa-da, u haqdagi ilk falsafiy qarashlar, inson huquq va erkinliklarini himoya qiluvchi siyosiy institutlar (Afina va Sparta demokratiyasi, Solon isloxotlari) tizimi aynan G'arbda, aniqrog'i, qadimiy Yunonistonda vujudga kelganligini yozadi.

Ma'lumki demokratiya (yunoncha demos-xalq va kratos-hokimiyat) – fuqarolarning ozodligi, tengligi tamoyillarini e'lon qilishga asoslangan siyosiy tuzum shakli. Tarixiy taraqqiyot

davomida demokratiya tushunchasi shaklan va mazmunan boyib borgan. Bu jarayon bugungi kunda ham davom etmoqda. Zero, demokratiyani tushunish, talqin etish va amaliyotda qo‘lashda o‘ziga xoslik, ya’ni xalqning bosib o‘tgan tarixiy yo‘li, milliy mentaliteti, an‘analari, amaldagi ijtimoiy munosabatlarning xarakteri kabi bir qator omillar bilan belgilanadi. Har bir xalqning o‘z turmush va tafakkur tarzi, tarixiy an‘analari, hayotga munosabati va tashqi jihatlaridan kelib chiqib, ijtimoiy-siyosiy jarayonlarga, demokratiyaga o‘zgacha yondoshish usuli bor. Demokratiya universal bo‘lsa ham uni vujudga keltiradigan, shakllantiradigan ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, tarixiy, geografik sharoitlar turli xalqlar va davlatlarda har xil darajada rivojlangan bo‘ladi. Demak, rivojlanish jarayonlari millat ruhiyatidan, mentalitetidan kelib chiqadi va mamlakatning, aholining rivojlanish darajasi asosiga qarab demokratik jarayonlar shakllanib boradi.

Demokratiya bu jamoa tomonidan qabul qilinadigan qarorlar majmui bo‘lib, u o‘zida har tomonlama mukammal tizimni mujassamlashtiradi va unda butun hamjamiyatga tegishli bo‘lgan qarorlar uning barcha a‘zolari tomonidan qabul qilinadi hamda uning barcha a‘zolari qarorlarni qabul qilish jarayonida qatnashishda teng huquqqa ega bo‘ladi. Devid Bitem fikriga ko‘ra, “... demokratiya, bizlar odatlanganimizdek, faqat hukumat va davlat sohasiga tegishli emas.[3] Demokratiya tamoyillari turli xil jamiyatlardagi qarorlarning jamoa tarzida qabul qilinishiga tegishlidir. Davlat darajasidagi demokratiya bilan boshqa ijtimoiy institutlardagi demokratiya o‘rtasida uzviy bog‘liqlik mavjud. Ammo davlat o‘z mohiyati bilan o‘ta murakkab institut bo‘lib, jamiyatning butun hayotini tartibga solish va majburiy soliq solish huquqiga ega bo‘lgani uchun ham davlat darajasidagi demokratiya birinchi darajali ahamiyatga egadir. U yoki bu jamiyat faqat demoratik yoki nodemokratik emas balki turli darajadagi demokratik jamiyat bo‘lishi mumkin. Bu yerda so‘z demokratik taraqqiyotning turli darajalari to‘g‘risida bormoqda, ya’ni jamiyatda ijtimoiy nazorat va siyosiy tenglik tamoyillarining qay darajada amalga oshirilayotganligi; qarorlarning jamoa tarzida qabul qilinishida teng ishtirokchilik tamoyiliga qay darajada rioya qilinayotganligi nazarda tutilmoqda. Odatda demokratik davlatlar deb, hukumat, xalq oldida davlat lavozimlariga o‘tkaziladigan raqobatli saylovlar uchun javobgar bo‘lgan, balog‘at yoshidagi barcha fuqarolar saylash va saylanish huquqiga teng ega bo‘lgan va qonunlar fuqarolik va siyosiy huquqlarni to‘la kafolatlaydigan davlatlarga aytiladi.”

Demokratik qadriyat bu - insoniyat hayotidagi demokratik tuzumni aks ettiruvchi real va ideal ne‘matlar bo‘lgan jamiyat hodisalari (erkinlik, xurfikrlilik, ozodlik, teng huquqlilik, hokimiyatning bo‘linishi, ozchilikning ko‘pchilikka bo‘ysunishi, saylovlarda xalqning o‘z xoxish istaklarini erkin namayon qilishi (bildirishi), qonun ustuvorligi, xalqni hokimiyat manbai deb tan olinishi va boshqalar) majmuidir. Demokratiyaning pirovard maqsadi bu jamiyatdagi barcha fuqarolarning teng huquqligini ta‘minlashdan iborat ekanligidir. Kunda har bir insonning o‘ziga

mos qadr-qimmatga ega ekanligi hech bir insonning hayoti boshqalarning hayotidan qadrliroq emasligini e'tirof etadi.

Barkamol avlodni shakllantirish kontsepsiyasi aqliy, jismoniy, ma'naviy va axloqiy jihatdan yetuk insonlarni tarbiyalashga qaratilgan bo'lib, bu insonlar Vatan taraqqiyoti va el-yurt farovonligi uchun fidokorlik bilan mehnat qiladi, ezgu g'oya va niyatlar bilan yaratuvchanlik fazilatlarini mujassamlashtiradi. Har qanday axloqiy fazilat u yoki bu yo'sinda insonning xatti-harakati tartibga solinishining ifodasi bo'lib, insonga bo'lgan hurmat-e'tibor, mehr-muhabbatni bildirar ekan, u umumbashariy mazmunni beradi. Zotan, har qanday shaxs odamzotning bir zarrasi ekan, unda butun bashariyatning mohiyati mujassam, shuning uchun ham u butun insoniyatga mansubdir. Shunga ko'ra, har bir ota-ona o'z farzandi tarbiyasida, uning barkamol shaxs bo'lishida umuminsoniy ma'no va mazmunni ko'rmog'i lozim. Bolaning axloqiy fazilatlarini umuminsoniy xarakter kasb etib, umumbashariy qadriyatga aylanishini anglab yetgan otaona farzandlari tarbiyasidagi mas'uliyatni chuqur his qilmoqlari maqsadga muvofiqdir.

Har bir shaxsdagi umuminsoniy fazilatlar: Har bir shaxs o'z xalqining, millatining va butun insoniyatning eng yaxshi axloqiy-ma'naviy fazilatlarini zamon talablari asosida mujassamlashtirishi kerak. Vijdon uyg'oqligi ma'naviy kamolotning asosiy tayanch nuqtasi bo'lib, vatanparvarlik, fidoyilik, daxldorlik, el-yurtga sodiqlik, milliy g'ururga egalik va davlat siyosatiga xayrxohlik kabi tushunchalarni o'z ichiga oladi. Har bir shaxs adolatli bo'lishga intilishi va boshqalarga nisbatan adolatli munosabatda bo'lishi lozim. Ijtimoiy axloqni qabul qilish: Shaxs o'z dunyoqarashi va ishonch-e'tiqodlariga tayangan holda ijtimoiy axloqni qabul qilishi kerak. Yoshlarda ijtimoiy faollik, tirishqoqlik, intizomlilik va tashabbuskorlik xislatlarini shakllantirish muhim ahamiyatga ega.[4]

Barkamol avlodni shakllantirishda ma'naviy, axloqiy, aqliy va jismoniy tarbiyaning barcha jihatlarini mujassamlashtirish alohida ahamiyatga ega. Bu printsiplarning amalga oshirilishi natijasida yoshlar ma'naviy yetuklikka erishib, Vatan taraqqiyoti va el-yurt farovonligi uchun fidokorona mehnat qiluvchi shaxslar bo'lib yetishadilar.

Farzandlarimizda axloqiy fazilatlarni shakllantirish jarayonida pedagoglar va ota-onalar oldida quyidagi vazifalar turadi:

Bola hayotining birinchi kunlaridanoq uning me'yorida o'sishi va rivojlanishi hamda uning xulqini uyushtirishga yordam beruvchi ijobiy odatlarni shakllantirish.

Axloq madaniyatini shakllantirish:

Bolalarda umumiy qabul qilingan axloq normalariga rioya qilishni uyda, ko'chada va jamoat joylarida o'rgatish.

Hurmat va e'tiborni shakllantirish:

Atrofdagilarga hurmat bilan munosabatda bo'lishga, ularning ishlari, qiziqishlari va qulayliklari bilan hisoblashishga o'rgatish.

Jamoa malakalarini rivojlantirish:

Odanga el bo'lishlik, xushmuomalalik, jonkuyarlik, vazminlik, odoblilik, kamtarlik, sezgirlik va ko'pchilikning manfaatlari bilan hisoblashish ko'nikmalarida o'z aksini topadigan jamoa malakalarini tarbiyalash.

Nutq madaniyatini tarbiyalash:

Odob bilan gaplashish ko'nikmalarini, kattalarga "sizlab", ismi-sharifi bilan murojaat qilishni, aniq diktsiya bilan muloyim va ortiqcha imo-ishorasiz gapirishni o'rgatish.

Faoliyat madaniyati:

Bolalarga o'yinchoqlar, kitoblar, qo'llanmalar va shaxsiy buyumlar bilan muomala qilish ko'nikmalarini o'rgatish, bo'lajak faoliyatga tayyorlanish, uni aniq va izchil bajarish va nixoyasiga yetkazishga o'rgatish.

Oqilona ehtiyojlar va burch hissini tarbiyalash:

Bolalarda oqilona ehtiyojlarni shakllantirish va burch hissini tarbiyalash.

Tarbiyalanishi kerak bo'lgan asosiy fazilatlar

Xushmuomalalik:

Shaxs ochiq ko'ngilli, sofdil bo'ladi va chin yurakdan gapiradi. U boshqalar bilan samimiy va odob bilan muomalada bo'ladi.

Odoblilik:

Bunday shaxs hech qachon atrofdagilarga noxushlik keltirmaydi, o'z ustunligini his etishlari uchun harakat qilmaydi va boshqalarga majburiyat yoki norozilik keltirmaydi.

Ziyraklik:

Insonning bu axloqiy sifati atrofdagilarga yordam berish va o'z vaqtida ularga ko'maklashishda namoyon bo'ladi.

Odob hissi:

Inson xatti-harakatlarini tartibga solib turadigan odob hissi. Bu his kattalarning gapiga qo'shilmaslik, notanish kishiga haddan ortiq qiziqish bildirmaslik kabi xislatlarni qamrab oladi.

Jonkuyarlik:

Atrofdagilarga yordam berish va ularga nisbatan e'tiborli bo'lish. Bolalarda bu fazilatni rivojlantirish juda muhim.

Axloqiy fazilatlarini tarbiyalashda pedagoglar va ota-onalarning vazifasi bolalarni hayotda to'g'ri yo'lga qo'yish, ularni jamiyatning munosib a'zolari sifatida shakllantirishdan iborat. Bu jarayonda o'z vaqtida va samarali tarbiyalash metodlarini qo'llab, bolalarda axloqiy va ma'naviy qadriyatlarni shakllantirish kerak.

O'zbekistonda yetuk avlodni voyaga yetkazish borasida amalga oshirilayotgan g'oyaviy-mafkuraviy va ijtimoiy-madaniy islohotlarning ustuvor yo'nalishlarida har tomonlama barkamol va ma'rifatli yoshlarni voyaga yetkazishga alohida e'tibor qaratilgan. Ushbu islohotlar shaxs va jamiyat taraqqiyotining turli yo'nalishlarini oshirishga, yosh avlodni mamlakat taraqqiyotiga ijobiy hissa qo'shish uchun zarur qadriyatlar, ko'nikma va bilimlarga ega bo'lishini ta'minlashga qaratilgan.[5]

O'zbekistonda amalga oshirilayotgan mafkuraviy va ijtimoiy-madaniy islohotlar shaxs va milliy taraqqiyot uchun zarur bo'lgan qadriyatlar, ko'nikma va bilimlarga ega yetuk avlodni tarbiyalashga qaratilgan. Milliy o'zlikni anglash, ma'naviy-axloqiy tarbiyani mustahkamlash, ta'lim sifatini oshirish, jismoniy va ruhiy barkamollikka ko'maklashish, ijtimoiy-madaniy integratsiyani rivojlantirish, ijodiy va tanqidiy fikrlashni rag'batlantirishga alohida e'tibor qaratilayotgan mazkur islohotlar yoshlarni mas'uliyatli, layoqatli, barkamol insonlar etib tayyorlashga qaratilgan.

XULOSA

Xulosa qilib shuni aytib o'tmoqchimizki, barkamol avlodni tarbiyalash bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biri ekan, demokratik qadriyatlarning yosh avlodni barkamol qilib tarbiyalashdagi o'rni beqiyosdir. Chex olimi Erazm Koxak "Demokratiya – arzimay maydachuyda narsa emas -yetuklik; nizolar emas – yaxshi niyat; ochko'zlik emas - idealizmdir" deganida mukammal, yetuk jamiyat barpo etishda demokratik qadriyatlarning o'rni nechog'lik muhimligini e'tirof etadi. Mukammal, yetuk jamiyatni bunyodkorlari albatta, ongida milliy va demokratik qadriyatlar shakllangan barkamol avlodekanligi shubhasiz.

Birinchidan, yoshlarimizning qalbi va ongini muhofaza qilish, ularni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, har bir soha bo'yicha yetuk mutaxassislarni tayyorlash har qachongidan ham dolzarb masaladir. Ana shu zaruratni anglagan holda O'zbekiston mustaqillikka erishganidan so'ng ta'lim sohasida jiddiy islohotlarni amalga oshirdi. Bu islohotlarning maqsadi ma'naviyatli, ma'rifatli, el-yurt taraqqiyotiga turtki beradigan, uning qadriyatlarini asrab-avaylashga qodir yoshlarni tarbiyalashga qaratilgan.

Ikkinchidan, har qanday xalqning kelajagi uning yoshlari qo'lida. Ma'naviyat bo'lmagan joyda taraqqiyot ham bo'lmaydi. Xalq ma'naviyatini yuksaltirmasdan, turmush darajasini oshirmasdan turib, milliy taraqqiyot yo'lida muvaffaqiyatga erishish qiyin. Shu bois, ayniqsa, yosh avlod ma'naviyatini yuksaltirish borasida keng ko'lamli say-harakatlarni amalga oshirish zarur. Ta'lim sohasidagi izchil va fidoyi say-harakatlar O'zbekiston taraqqiyoti uchun juda muhimdir. Biz bor kuch va salohiyatimizni safarbar etib, ma'naviy-axloqiy jihatdan boyigan, bilimli, el-yurt yuksalishi va barqarorligiga hissa qo'shishga tayyor yetuk mutaxassislarni tayyorlashni

ta'minlashimiz mumkin. Bunday kompleks yondashuv O'zbekistonning yorug' va farovon kelajagini ta'minlaydi.

Uchinchidan, yuksak ma'naviyatli barkamol avlodni tarbiyalash jarayoni yoshlarda tarixiy tafakkurni shakllantirish bilan bevosita bog'liq. Tarixiy tafakkurni rivojlantirish yosh avlodni ma'naviy yetuklikka yetaklashda muhim o'rin tutadi, chunki tarixiy bilimlar va qadriyatlar yoshlarning o'zligini anglashida, milliy g'urur va vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirishda asosiy omillardan biridir. Tarixiy bilimlar va qadriyatlarni yoshlarga yetkazish orqali ularning ma'naviy yetukligi, milliy g'ururi va vatanparvarlik tuyg'ulari shakllanadi. Bu jarayonda ta'lim muassasalari, oila va jamoatchilikning birgalikdagi harakatlari muhimdir. Yuksak ma'naviyatli avlodni tarbiyalashda tarixiy tafakkurni rivojlantirish orqali milliy qadriyatlar va g'ururni saqlab qolish va kelajak avlodga yetkazish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Rizaeva L – "Yangi jamiyat qurishda ta'lim tarbiyaning o'rni va roli" National University of Uzbekistan Current Issues of Social Sciences and Humanities Volume 4/NUU Conference 2/2023 – 569 bet
2. Teshaboev M., Karimov U. The role of ethical education in increasing the efficiency of education //Oriental Journal of Social Sciences. – 2022. – T. 2. – №02 s. 32-43.
3. Sh.M. Mirziyoev Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz.1-jild. T.:O'zbekiston, 2017. 504-b
4. Teshaboev M. M. amiyatda ijtimoiy adolatni ta'minlashning prinsipial masalalari va falsafiy-huquqiy muammolari //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2022. – T. 2. – №. Special Issue 23. – S. 504-514.
5. Teshabaev M. M. Formirovanie osnov npravstvennoy kultury lichnosti v obrazovatelnom protsesse i gumanisticheskoe mirovozzrenie //Credo new. – 2011. – №. 1. – S. 19-19.